

ZGODNJA DANICA

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za po leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold. za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXV.

V Ljubljani 26. mal. travna 1872.

List 17.

Češena si Marija!

Še preden zore zlati pas
Verhé gorám obsije,
Z višave čujem sladki glas,
Device glas Marije;
Sloveči don me prebudi,
Še serca prvi zdih glasi:
Češena si Marija!

Otožnost, skerb, nemir težé,
Pritiskajo skušnjave;
Ko zdihne serce — proč bežé —
Rekoč: „Marija Ave!“
In rešeno sercé časti
Hvaležno Mater milosti:
Češena si Marija!

Prikaže solnce se svitló,
Na delo me povabi,
Sercé, če prav zamišljeno,
Marije ne pozabi;
Ko zvon pa zadoni iz lin,
Pozdravljam Jo gorkó — terpin:
Češena si Marija!

Nastaja mrak, — in solníce
Še zadnje žarke utrinja,
Ko glasni zvon večernice
K molitvi opominja;
Odkrit zakličem še z sercé:
O Mati Sina Božjega,
Češena si Marija!

O pesem angeljska z nebés,
O zlata harmonija!
Le merzli svet ne moli vmés,
Ko kliče se: „Marija!“ —
Za smert se kdaj bom vlegel tih,
Naj bo takrat moj zadnji zdih;
Češena si Marija!!

Radoslav.

C.

I. Dobro in častno je znamenjati se s svetim križem.

„S križem se znamenjajo vsi, delaje
ga na udu naj častnejšem.“

Sv. Janez Zlatoust.

Križ Kristusa Gospoda, kakor smo to že doslej videli, je imel in ima mnogo nasprotnikov, močnih, prekanjenih, hudobnih sovražnikov. Njegovemu kraljestvu in vladarstvu je nasproti postavljeno drugo kraljestvo. Satan s svojimi sebi podložnimi močmi temé, laži in hudobnosti si zelo prizadeva vničiti kraljestvo Božje, kraljestvo križa in luči, ter oslabiti in pretergati vsaktero oživljajočo moč njegove ljubezni.

Satan, t. j. hudič ali hudobni duh, je bil prej svet in dober duh, angelj po zmožnostih nad človeka povišan, od Boga stvarjen; pa se je vzdignil zoper Boga in je bil za ta greh pahnjen iz nebes v pekel, kjer vekoma pogubljen v svoji odpornosti in zlobnosti proti Bogu ostane ter se neprenehoma vzdiguje zoper kraljestvo njegovo. To je tista zapeljiva kača, lažnik od začetka in oče laži, ki pa ima poleg nezmotljivega nauka Kristusovega še vedno svojo pogubno moč do nas ljudi. Torej dela in se trudi, da bi nas od začetnika vsega dobrega, od Boga, od resnice in čednosti, od kraljestva Božjega odtergal in v zanjke svoje peklenske moči zapletel ter tako pripravil ob večno zveličanje. Njegovo delo je pad naših prvih staršev v raji, in vsa reva duhovna in telesna, ki je po poganstvu in gerdem malikovavstvu prišla

nad ljudi; njegovo delo je zaslepljenost in zaterjenost izvoljenega naroda, kateri je križal Jezusa Kristusa; hudobnost in besnost poganov, različnih krivovercev in svobodomiselnikov, kateri so preganjali in še vedno preganjajo pravo Cerkev Jezusa Kristusa in njegovi sveti križ. On zapeljuje ljudstva in narode, kakor posamesnega človeka, skušaje ga odverniti od Boga in njegovega kraljestva; lažljivo mu slepi um, prilizljivo draži poželenje, vabi in mami mu voljo ter ga prekanljivo uterjuje v hudem. Preobleče se dostikrat tudi v sveto in svetlo obleko ter nam priporoča krasne reči novega časa, omiko, svobodo, narodnost in napredek, po učnikih svojih, ne le takih, ki so očitno pohujšani in krivični, temuč dostikrat po takih, kateri prihajajo k nam v ovčjem oblaitlu, znotraj pa so zgrabljivi volkovi! Ruši nam celó časno blagostanje, kakor spričuje sveto pismo, na pr. po tako imenovanem telesnem obsedenji, in stvari nam v blagor odločene skruni in kazí; po vnanjih nesrečah ter notranjih dušnih in telesnih stiskah silno skuša nas odverniti od naj više dobrote, od prave čednosti, od Boga.

Jezus Kristus je s svojim nebeškim naukom in s svojo smertjo na križu premagal sicer oblast hudičovo, v katero smo padli po grehu, vendar ne v tem smislu, kakor da bi moč in delovanje hudičovo na ljudi s smertjo njegovo bilo jenjalo, temuč le v tem smislu, da nam v svoji cerkvi pripravlja obilo krepkih pomočkov, s kterimi se lahko pogumno bojujemo s sovražnikom našega Zveličarja, se mu serčno branimo, njega samega prevladamo, in tako kraljestvu pravice in resnice, vere in čednosti k poslednji ali končni zmagi pomoremo. In ravno v tem biva kraljestvo Jezusa Kristusa, v tem zmaga svetega križa. Med temi duhovnimi sredstvi ali pomočki ima v cerkvi Jezusa Kristusa pač častno mesto znamenje svetega križa. S tem znamenjem spoznavamo katoliški kristjanje vero v presveto Trojico Božjo, in da je Jezus Kristus za nas na križu umerl in nas odrešil s svojo smertjo. Pa ne le to, temuč s tem znamenjem se oborožujemo tudi k pogumnemu boju zoper napade hudobnega duha, se krepčamo v dobrem, si blagoslova z nebes prosimo ter se kot otroci kraljestva Božjega po njem vterjujemo in posvečujemo.

Sveti Cerkvi je od apostolskih časov vedno služilo znamenje svetega križa.

Kadar sveta Cerkev ljudi, reči ali mesta osvoboduje in očiščuje od vpliva (moči) hudobnih duhov, opravlja molitve in znamenje svetega križa; s tim znamenjem roti in izganja hude duhove, odstranjuje njih napade, vničuje njih zalezovanje, zapeljevanje in zlobo. Kadar posvečuje osebe za kaki stan ali vrad, kadar blagoslavlja razne reči in jih povišuje k službi in rabi verozakonski, kadar hoče vstreči željam pobožnega ljudstva blagoslova prosijočega: dela to vselej z znamenjem svetega križa,

ter z enim ali več znamenji prosi vsemogočnega trojediniga Boga, da bi njegovo usmiljenje se razodelo nad osebami, rečmi in mesti. Tako posvečuje in blagoslavlja ona sveto olje, krizmo in vodo, in kerstiteljnico ali kerstni kamen sam. Kadar se ima kdo po svetem kerstu duhovno preroditi; kadar hočemo pri sveti birmi prejeti darove svetega Duha, spraviti se z Bogom v svetosti pokore, vžiti telo in kri Gospodovo v svetem obhajilu; kadar se nam v nevarni bolezni deli sveto poslednje maziljenje; kadar se posvečujejo duhovni, ali se blagoslavlja stan zakonski: to vse se godi po znamenji svetega križa.

Tako nam kaže sveta Cerkev, da znamenje svetega križa je tisto duhovno orožje, s katerim se preganjajo hudobni duhovi, je tisti studenec, iz katerega nam izvirajo različne milosti in blagosti. Kadar blagoslavlja, posvečuje ali svete zakramente deli sveta Cerkev, daje nam na znanje, da celo ona ne upa in ne deli milosti, razun le po zasluženji Jezusa Kristusa križanega, in da nobena stvar ne more biti blagodarjena drugač, kakor le s pomočjo svetega križa. (Konec nasl.)

Vera in napredek. *)

Katoliški cerkvi, v kateri ravno biva sv. vera, očitujejo nasprotniki tako radi in pogosto, da je sovražnica vsemu napredku, in da že vsled svoje vprave skuša zadrževati duhove v temi nevednosti, ali kjer so oprostivši se cerkvenega jarma dospeli do luči spoznanja, pahniti jih nazaj v one temine. Splača se trud pogledati, koliko je resničnega na tem besedovanju. V ta namen pogledajmo najprej, kaj je napredek, da tim laglje presodimo razmerje njegovo do vere.

Napredek je vedno boljše in obširnejše spoznavanje resnice, ali vedno bolj dovršeno vjemanje naših osebnih misel z zunanostjo (objektivnostjo). Objektivnost se nam kaže v raznih prikazih. Umele bomo zunanji svet, ako nam je znano prvič vzajemno razmerje teh prikazov, in drugič, ako jih vemo izpeljavati iz njihovega vzroka. Da je to mogoče, moramo imeti sposobnost obračati svojo paznost na prikaze, na ktere ravno želimo, in opazovati ter primerjati jih med saboj, dokler hočemo: to je, moramo biti prosti, ne smejo nas določevati in saboj potegovati zunanji prikazi, njihovi vtisi in zaznanje, ker v tem primeru bi bilo nemogoče spoznanje, nemogoče znanje in toraj nemogoč napredek. Toraj kjer ni prostosti, ni napredka. Kje pa je prostost? V prirodi je ni; tvarina je nima, prirodne sile tudi ne, — pač pa duh, kateri že vzbog te svoje prostosti priča, da njegov izvir je nadnaraven. Zato bo pa moglo napredovati tudi le tisto bitje, v katerem je duh in sicer v tistem položaju, da mora razpravati zunanje prikaze; in taki pogoji so ravno pri človeku. Kdor tedaj taji duha, ali vsaj njegovo bistveno lastnost: prostost, moral bi doslednje tudi tajiti mogočnost napredka, moral bi biti naravni neprijatelj napredku. Nasprotno pa, kdor ima najlepše pojme (zapopadke) o duhu, mora naravno biti napredku prijazen, naravno ga pospeševati in podpirati.

Po tem premišljevanju stavim vprašanje: Kje pa je pojem o duhu najlepše izražen, najbolj popolnoma razvit? Mar ne ravno v sv. veri? Vera ravno kaže duhovo lepoto, ona najbolj umeva njegovo bistvo in njegove lastnosti; vera ravno uči prostost duhovo in njegovo težnjo spoznavati resnice naravne in nadnaravne, ravno vera terdi, da prav resnica je edina duhovna hrana, da brez nje ne more po duhovno živeti. Iz tega pa lahko

že „a priori“ sklepamo, da vera mora napredek ljubiti; da katoliška cerkev, v kateri se ohranjuje čista vera, ne more biti napredku sovražna.

Nasprotniki katoliške cerkve so sedanjí čas posebno materijalisti, panteisti in sploh brezverci, kateri toraj tajé, kar vera uči, in tajé tudi bitnost človeškega duha, češ, vse to delajo le prirodne sile; — s tem tajé pa ravno prostost in mogočnost napredka. Če pa vendar o njem govore in v resnici tudi razvijajo vede, znanstva, ter se poskušajo v umetniji, moramo reči, da so nedosledni, da djanski tajé, kar v teoriji dokazujejo, da je toraj njihovo delovanje v velikanskem nasprotju z njihovimi terditvami. In le temu srečnemu nasprotju se moramo zahvaliti, da so tako imenovane „exaktne vednosti“ sedanjí čas res visoko dospele.

A, ker le tožijo cerkev, da jih zadržuje v njihovem „blazem“ početju, vriva se mi misel, da je morda tudi cerkev v družem, toda v posledicah bolj nesrečnem nasprotju; da sicer ona uči v smislu zgoraj popisanem, a uničuje svoje prelepo učenje v djanju. Ko bi bilo to res, razdert je naš dokaz „a priori“. Da se iznebimo tega suma, obrniti se moramo na zgodovino, poprašajmo jo, kaj je cerkev storila za razvoj ved in umetnost? Le pogumno odprimo zgodovinske zapisnike, ker nam mora biti mar, da resnici pridemo do dna.

Koj v začetku kristjanstva se je razcvetela preimennitna veda, modroslovje. Vterjevaje cerkvene nauke so jih oblekli v modroslovsko obleko, ter pokazali, kako visoko se dviguje ta veda na krilih verskih; pogumno se spusti v najviše, najgloblje skrivnosti, o kakoršnih se modroslovju neoživljenemu po veri še sanjalo ni. Vživali so cerkveni očetje in učeniki najprej lepo platonično filozofijo, skolastiki po tem aristotelično, ter jima prilastili pravo vrednost. — Papeži so prvi že v osmem in naslednjih stoletjih vstanovljali vseučiliša, posebno po Laškem; v njih so se doverševale memo vere tudi druge znanosti: matematika, astronomija, zdravništvo, filologija i. dr. — Blagovestniki so med divjimi narodi zasajali šole, učili jih življenju potrebnih véd, blažili jim serca z umnim petjem; in blagovestniki ravno so dali povod, da se je tako velikansko razširila važna znanost primerjevanja jezikov. — Menihi so v svojih samostanih živeli Bogu in vedam, ter umetnijam, v samostanskih zidovih so bile te prijateljice človeštva doma; tam so se nam ohranili stari, zdaj, reči smem, tako nad mero poveljevali klasiki. — In če pogledamo na skladbeno, ter stavbeno umetnost? Sedanjost, ta „presvitla“ sedanjost se zateka nazaj „v temni“ srednji vek. Oni mogočni domi, kinč stavbene umetnosti, kdaj so se dvignili poveljevaje moč človeškega duha? In veličastne melodije vzbudevajoče v sercu človeškem najbolj vzvišene ideje, kdaj in kje so se pervikrat razglele? Cerkev jih je vzgojila v svojem naročju, vera je navdihala velikanske misli, ideje, kakoršnih sedanjí brezverski svet ne pozná; tem idejam so verski možje dali zunanji izraz, vresničili so jih v umetnijah, kakoršne sedanjí svet le občuduje, posnema, a doseči ne more. Naj molčim o slikarstvu in kiparstvu; v Rimu, sedežu papežev, imajo svoj pravi dom. To kaže zgodovina in toraj je čisto neopravičeno tisto mnogo očitaje, prava berca je zgodovinskim dokazom, priča je, kako se pač sedanjost malo uči, in toraj ne more imeti ravno preveč luči.

Pa vendar od kod nasprotni krik? Nekaj podlage mora le imeti! Da si to pojasnimo, razdelimo znanstva v dve versti, v tako imenovana „exaktna“ ali „empirična“ in v modroslovje.

K prvim prištevamo (matematiko) geologijo in sploh vse naravoslovje. To opazuje prikaze in išče njihovih vzrokov s pomočjo miselnih zakonov; hodi toraj jako zanesljivo, vendar ne zmiraj nezmotljivo pot. In iz tega

*) Ta spis bode sicer manj učenemu delu čitateljev težko razumljiv, pa zaradi tehtne tvarine naj se razglasi; sej ravno med tako imenovanimi zobraženci je naj več slabovercev. Vr.

stališča se proti veri najbolj bojuje. Toda, ako stvar bolj natanko pregledamo, prisiljeni smo terditi, da ravno ta znanja ne morejo kar nič veri očitati, ali bolj prav, z vero v kake zapletke priti — in to zato ne, ker obravnujejo vprašanja: od kod? kam? in kako? in vse, kar je v zvezi s temi vprašanji; toraj vera vpraša po prvem vzroku in po zadnjem namenu vsega, kar je; ta vprašanja so metafizična, modroslovna. Ove znanosti pa se pečajo s tem, kar že je: kakošno je, v kacijh postavah živi in se giblje, v kakej sklepni (finalni), in vzročni (kavzalni) zvezi je vse med saboj in to na podlagi tega, kar se vidi in opazuje. Ta krog je toraj ves drugačen od verskega, oba sta prav lahko drug zraven drugega in se dotikata. Geologi in naravoslovci sploh nimajo nič opraviti z vero, in kadar se vtikujejo v verska vprašanja, takrat prestopijo delokrog svoj in segajo v modroslovski prepri. Vsa polemika, namerjena zoper vero, je le dozdevno na tem stališču, v resnici pa na vse drugačnem. In ker se to sedanji čas ne razločuje, zato toliko zmešnjav, zato toliko preprirov, katerih bi ne bilo, ko bi se vsakdo strogo držal svoje naloge.

Kar se pa tiče modroslovja in modroslovcev ter vere, tu je pa že druga. Modroslovje išče najvišjih resnic, a ne samo najvišjih, ampak tudi naj bolj važnih, določilnih za vse življenje. Na rešitve teh vprašanj stoji vredba življenja, bodi si posameznega človeka, bodi si družin, vredba društev in držav. Toraj, kolike pomembe! Vstopimo se za nekoliko časa na stališče nevernikovo. Modroslovnih sistemov vidi nevernik veliko, premnogo, naj se ozre kamor koli, v dobo pred kristijanstvom, ali pa v kristjansko. Neverski modroslovec vidi vse mogoče prizadeve najboljih, naj bolj visoko letajočih duhov, ktere se pa končujejo in razodevajo brez izdatnih nasledkov in sadu, ali vsaj tiho pripoznavajo: „zastonj je trud, človek ne more priti do gotove, brezdvomljive resnice, in to v najvažnejših vprašanjih. On vidi, da eden podira, kar je sozidal drugi, da eden reče belo, drugi černo. Vse te opazke mu morajo obuditi pošastno misel: vsaka vera je dobra, brezvera pa naj bolja; človek naj živi kakor mu drago, kakor sam prevede, da je naj bolje itd. Ta vprašanja reševati poskuša brezverec, ki hlepi z močjo svojih misel svetu se skazovati, ali kateri nima ravno drugega opravka. — Ali zdaj mu pa pride kristijanstvo na pot in sicer s svojimi velikanskimi zahtevami, ki zajemajo um in srce. Vera mu zapoveduje pripoznavati resnice, katerih še povsem umeti ne more; vera mu ukazuje zapustiti dosedanja napačna pota, odreči si, kar je bilo telesnosti ljubo, kar je ugajalo počutkom in prevzetnosti; vera mu naklada težkih dolžnosti. To priskuti vero njegovemu spridenemu nagnjenju, in ne da bi preiskaval njeno osnovo, njeno resničnost, njeno lepoto, njeno neogibljivo potrebo: odverne se zdajci od nje in se z veseljem poprime vsih lažnjivih dokazov, ki pričajo zoper vero. Očita veri samovoljstvo, ker zahteva popolno pokoršino; očita jej trinoštvo, zatiranje svobode v vesti in misli, ker ona hoče, da naj se spoznani resnici vda z vsemi močmi; očita jej nepremakljivost in pomanjkanje napredka, zato ker se vera, kot dokončana (absolutna) resnica, v svojem bistvu (objektivno) ne more in ne sme spreminjevati; očita jej sovraštvo zoper napredek, ker se mora vera vsled svoje bistvenosti ustavljati vsemu, kar si izmišlja nasprotni duh, da bi jo spodkopal. Vse zoperverske boritелje pa povzdiguje in hvali in slavi kot svobodnjake, napredovalce, boritелje za zatiranje človeštvo in komaj čaka dneva, kdaj se bodo oprostili vsi, češ da, „jarma“. Da bi se mu nakana laglje zveršila, skuša si pridobiti v roke oblast, posebno postavodajno, da bi tu v imenu napredka, svobode, luči, koval pušice zoper vero, delal zakone namérjene proti kerščanstvu, vse družinsko, društveno in državno živ-

ljenje prenapredil po svojih načelih. Ne pomisli zraven, da v svojej strasti se dela krivega vsih pregreh, ki jih pripisuje kerščanski veri. On sicer ljudi izprega, pa le da bi jih vpregel v svoj železni jarem; on zahteva prostost, toda le za ž njim enako misleče: vsaj zatira prostost imeti kerščansko versko zavednost, versko prepričanje, on odvrača od vere, ki jo imenuje „temno,“ in obrača k svojim naukom, ktere mu strast navdaja in ki so mu še iz lastnega stališča vse drugač temni, kakor pa verske resnice. — Vera se mora tacemu početju ustavljati, ona mora biti njegova vedna nasprotnica in sicer v svojih organih, v verskih možéh in narodih. Ti morajo zavirati zoperverske nauke, naznanjati njih nasledke in jih odvrčati, dobro vedoč, da le njim sveti dokončna resnica, in da le posledice izvirajoče iz resnice zamorejo rešiti, oblažiti in osrečiti človeštvo, da pa te, ako izhajajo iz zmote, ne morejo družega učiniti, kakor neréd, prekuc in rogovilstvo. Nasprotniki verski jih sicer zovejo mračnjake. Ali vprašam: kdo je večji mračnjak? Tisti, ki uči in razširja, o čemur je osebno prepričan, ali pa kdor uči, o čemur še osebno prepričan biti ne more?

Iz rečenega se lahko spozná, v katerem germu zajec tiči; pa tudi lahko spozna zoper kak napredek da cerkev dela, in jaz ne rečem drugega, kakor: podpirajmo cerkev v njenem blagem namenu, razširjajmo pravi napredek zoper napredek naših nasprotnikov, pa se vpirajmo z vsemi silami, in spravili bomo mir v društveno življenje, podelili mu pravi blagor in omiko.

A. J.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Vabilo

k glavni skupščini kat. tiskovnega društva v Mariboru.

Pervo leto društvenega poslovanja je doteklo. Zato vabi društveni odbor vse častite družbenike k glavni skupščini, ki se bode v Mariboru v gostilnici „zur Stadt Wien“ 29. t. m. ob 10. uri predpoldne obhajala, da se objavi poročilo delovanja preteklega leta, — položi račun dohodkov in postrškov, — se zaslišijo nasveti družbenikov, ki bi utegnili služiti v povzdigo in razširjenje društva, zlasti, ali bi ne sodilo prenaprediti §. 4. in 6. društvenih pravil — in da se voli novi odbor.

Posebno so povabljeni vsi vstanovniki in deležniki, katerim gre po §. 6 pravica glasovanja pri glavni skupščini.

Slavna vredništva slovenskih časnikov se vljudno prosijo, blagovoljno priobčiti to vabilo.

V Mariboru dné 16. aprila 1872.

Odbor kat. tisk. društva.

Pristavek. Kako delavno je bilo društvo. se vidi iz bukev na svitlo danih. Samo zadnja knjiga „Katol. cerkev in njeni nasprotniki“ izplačuje podpornikom skoraj ves strošek. Razun té je društvo izdalo še tri druge knjige: „Kake vstave je v Avstriji potreba?“ — „Kako se pri volitvah obnašati?“ — in „o vinoreji.“ Posebna korist je za deležnike tudi izverstno od dr. Ulaga vredovani „Slov. Gospodar,“ ki ga dobivajo z vsimi drugimi tiskovinami za 5 gl. po društvu. Podporniki z 52 kr. dobivajo list po znižani ceni za 2 gl. na leto in verh tega tiskovine. Sicer velja list 3 gl. na leto, na četert leta 80 kr. — Tiskovno društvo s svojim časnikom (Sl. Gospodar) in drugimi tiskovinami ter z vsim svojim prizadevanjem je na čisto cerkveni podlagi, vse podpore vredno, in želeti, da bi se tudi Kranjci obilno vdeleževali.

Vr.

V Suhoru bomo 30. t. m. obhajali obletnico vsi bližnji prijatli po nepozabljivem ranj. g. Jan. Škofic-u. Naj bi se tisti dan spominjali njega tudi daljni prijatli.

Janez.

Z Dolenskega. Bil sem v Mokronogi 16. t. m. ob 1 popoldne, kar se zatrese zemlja pod nami tako, da smo po cesti skoraj popadali, opeke pa so germele znad stréh, da je bilo groza; potres je bil, da ne kmalo takega!

Od sv. Mihela pret. leta do danes straši ta šiba to našo stran. Bati se je, da bi se kaj hudega ne zgodilo. Kaj pomaga nevarnost zakrivati? Zgodovina hudih potresov nam to poterjuje leto 1746, ko je potres strašno razmetoval in pretresal Kallao in Limo, 1755 Lisabon, 1759 celo Sirijo, 1774 Guatimaio, 1783 Kalabrijo in Mesino, 1797 deželo Peru, 1822 zopet Sirijo, pa sosebno mesto Aleppo, 1824 persijsko Siras, 1840 na otoku Hajti mesto Port-au-Prince, in 1843 Guadelope in Dobrovnik (Raguzo). Naj toraj zaznamnja zgodovina ta potres letošnji med hude in nevarne na dolenskem Kranjskem. —

Kakošen bo konec teh potresov, in kedaj bode, to le sam Bog vé! Molite toraj drugi za nas, ker mi nismo uslišani, — da se nas Bog usmili, in nam prizanese, in se naši strani mokronovski kaj hujšega ne zgodi. *)

Spod Dobenca 17. apr. 1872. Cvetko Terlep.

Blizo Polčan, 15. t. m. (Pogreb.) „Vendar je škoda, da takošna glava mora tako hitro pod zemljo,“ mi je rekel dnes prosti čevljar na poti, ko sem šel v Polčane k pogrebu spremljat mladega duhovnega brata, č. g. Antona Pusta. Res škoda za mladega duhovnika, zlasti zdaj, ko puhli liberalizem in nova vojaška postava napolnim mladenčem pot do duhovnega stana zalegata. Ranjki čast. gospod Anton Pust, ktereга smo danes v hladno zemljo zagernili, se je rodil v šent-jernejški fari, blizo Polčan 11. jun. 1842. Latinske šole je doveršil v Celji, kjer so ga sošolci zavolj lepe odkritoserčnosti zlasti čislali. L. 1864 stopil v duhovsko semenišče v Mariboru — je bil posvečen l. 1868. Z vednostmi obilno preskerbljen gré z veseljem na prvo službo k sv. Rupertu na Laškem; pa zdravje mu že v semenišču ni bilo čvrsto, zato je bil kmalo prestavljen k sv. Jurju za južno železnico na lažji službo. Pokazala se je bolezen na pljučih, preseli se toraj v pokoj k gostoljubnemu župniku vis. č. gosp. Šmon-u v Polčane že v začetku lanskega leta. Nekoliko časa je bilo upati ozdravljenja, — ali letošnja zima ga je bila hudo zgrabila. Celi post ni mogel več sv. maše služiti. Sam je nekemu v. č. g. župniku več mescev poprej djal: „April me bo pobral.“ Poslednji teden je bil pa že popolnoma prepričan, da se mu poslednja ura naglo približuje. V četrtek, 11. t. m., je z Bogom sklenil počitnice preteklega življenja, prejemši sv. popotnico za dolgo večnost. V saboto popoldne se je še nekoliko na solncu sprehajal. Počasi še sam po stopnicah gre sredi popoldne v svojo sobico. Tam se vsede na stol, in večera pričaka. Poprosi gosp. župnika za sveto poslednje olje, — in komaj ta sv. zakrament prejme, še parkrat rahlo dahne — in mirno v Gospodu zaspi ob 8 zvečer, v 30. letu svoje starosti. Koliko ljub je bil svojim šolskim tovaršem in vsim bližnjim duhovnikom, je današnji pogreb očitno pokazal. Eden in dvajset duhovnih bratov se je pri njegovem pogrebu zbralo, med temi 6 gg. župnikov iz okolice in 6 šolskih tovaršev rajnega g. Antona. Pridigovali so slavno znani pesnik in slovenski govornik ločki g. J. Virk; mladi duhovniki so pa na grobu še Jenko-tovo pesem „Blagor mu“ v slovo zapeli. Posebna hvala dobremu g. župniku v Polčanah, ki so z rajnim 13 mescev toliko usmiljenja

imeli. Hvala tudi g. organistu ondi, ki je pri mertvaški peti maši nazoče s svojim petjem tako milo ganil. Hvala vsem prijateljem in znancem pokojnega in sploh vsem polčanskim farmanom, katerih se je bilo toliko k pogrebu zbralo, da jim je bila cerkev pretesna. Mladenči, ki v kratkem latinske šole doveršite, pa ne veste, kakšen stan bi si izvolili; vprašam vas, kateri stan naj bi si bil rajni g. Anton izvolil, da bi ga bilo v njegovem 30. letu le polovica toliko duhovnikov in toliko vernega ljudstva k grobu spremljalo, kakor smo 15. t. m. v Polčanah vidili. Pri koliko mašah se ga bodo duhovni spominjali in z verniki klicali: Bog mu daj večni mir! —

Iz Starega terga pri L. — Misel zastran bukev velikega tedna je res blaga; Bog podpiraj roke, ki bodo to delo pisale. Ali, častiti gospodje, če želite tudi priprostim prav koristno delo, privošite nam še nekaj, namreč še „Officium in Nativitate Domini (cerkveno opravilo za Božič); to bo Slovence še posebno zveselilo. Stalo bi pa ne več. Koliko ljudstva pride na Sveti večer k službi Božji, in cerkve so razsvetljene, da se več del lahko povsod bere (pa tudi za varhe domá bi bile dobre take bukve). Res ljudje molijo ta čas, drugi kaj berejo iz bukev, ker petje terpi po celo uro; ljudstvo je že tako ginjeno od petja, kako bi še le bilo, če bi mogli saj bolj izurjeni iz bukev duhovne spremljati, drugi pa v domačem jeziku brati in moliti, kar oni molijo in prepevajo v latinskem. Želeti je, se vé, da bi bile tudi pridjane še svete maše, ki se berejo ta sveti dan. Kupovavcev take dobre knjige se gotovo ne bo manjkalo. *)

Jožef Šk., cerkvenik.

Iz Konjic dne t. m. Danes so se začele na Českem volitve. Preden bo ta list tiskan, bodo že vedili — ali bo premagala ali ne resnica. „Sila uči moliti“, pravi pregovor; liberalci s svojo kruto silo pa katoliške federaliste učijo nehote — edinim biti. Od vseh krajev so te dni šla pisma zaupanja in hvaležnosti do konservativnih velikih posestnikov v Prago. Tako so storila zlasti katol. politična društva na Českem, zgornjem Avstrijskem, Tirolskem in Štajerskem. Tudi ljubljansko je ob tem imenitnem času svoj glas povzdignilo. Med štajerskimi bilo je menda Mariborsko prvo, ki je Čehe omilovalo, da morajo v kratkem tretjič k volitvam. — Pretečeno nedeljo je tudi konjiško izreklo zaupanje konservativnim velikim posestnikom na Českem in pristavilo serčno željo, da bi 22. t. m. sijajno zmagali.

Po tem je častni kmet Berglez govoril o „zbojšanji plače „nižji duhovščini.“ **) Vsi nazoči so spoznali — da je potrebno duhovnikom plačilo vrediti, pa ne po kopitu, ktereга so liberalci izrezali. Č. g. župnik J. V. so še razjasnili, kako potrebno da je zlasti v naših dnéh, da se verski zalog škofom v skerb izroči. Verski zalog, kakor ga je država prevzela, pa ne kakšno prazno „kišto“.

Po končanih govorih je bila tombola, stradajočim bratom na Kranjskem v pomoč. Tukaj vam pošljem čisti znesek te tombole in nekoliko darov, ktere so udje našega društva zložili — vsega skupaj 22 gl. Bog žegnaj! (Slava Vam, premili bratje štajerski! Bog Vam tisučkrat povračaj Vašo lepo bratovsko ljubezen! Vr.)

Govor poštenega kmeta Berglez-a.

Kaj vam hočem danes povedati, da bi vas ne dolgočasil? Želim neko reč omeniti, kar menim, da bi ne

*) Gosp. Miroslav Tomec, ki je bil po zimi v Monakovem, je pri-povedoval, da tudi na Parskem so večkrat potresi, ne vém, če v enem ali več krajih. — Da Bog tudi po natórnih dogodkih ljudi k pokori opominja, je gotovo. Sliši se, da v tistih dolenskih krajih so bili véasi mnogi mojstri v kletvinji, so morebiti še zdaj? — Take reči pa nimajo dobrih nasledkov, kakor sv. pismo dosti obilno poterjuje. Vr.

*) O tej priliki naj omenimo prav lično knjižico: Officia Nativitatis Domini, Hebdomadae sanctae, Dominicae Resurrectionis et Defunctorum, z notami, zaznamnjanimi kadencami itd. Ratisbonae, typ. Frid. Pustet. 1870. Ta knjižica s tolikim obsegom stane kake 3—4 šestice in ima 144 strani. Služiti bi utegnila po večem v izgled pri izdelavi latinsko-slovenske hebdomade. Vr.

**) Znabiti Vam z govorom vstrežem. Pisat. — Zares. Vr.

bilo škoda, ako tudi prosti kmet vé, kako da se v naši državi godi. Bere se po časnikih, da so vstavoverci in liberalci dovolili nižjemu duhovstvu nekaj zboljšanja njih dohodkov in zaslužka, in da je zato odmenjenih 500.000 gld. Zdaj je vprašanje, od kod se bode omenjeni znesek dobil? Ali ga bodo mar liberalci iz svojega zložili?... Kakor zdaj stvar stoji, se bode imenovani znesek dobivati moral s kmetovimi žuli in vsih tistih, ki dačo ali štibro plačujejo.

Ali bodo pa vsi duhovniki od tega dél dobili? Ako ravno se je v našem cesarstvu število duhovnikov znižalo, in vam se znesek 500.000 gl. morebiti veliko zdi; vender če bi se to na vse duhovnike razdelilo, bi na vsakega komaj toliko prišlo, da bi si znabiti ene hlače kupil. Pa modri gospodje na Dunaji so jo drugač iztuhtali; le istim duhovnikom namerjajo kaj dati, ki se bodo vstavovercem in liberalcem globoko klanjali in prosili; pa preden bode kateri duhovnik od omenjenega zneska v del dobiti mogel, bi moral popred vso nemčursko in liberalsko vero zmoliti.

Slišal pa sem praviti, da se je bilo pred kratkim v Gradcu mnogo duhovnikov skupaj zbralo, ki so se posvetovali, ali bi za omenjeni dohodek (bolje, zboljšek) prosili, ali ne, in bili so neki celo vsi enih misli, da naj bi nobeden ne prosil. Prav imajo; zakaj bi zato, kar si človek večkrat kervavo zasluži, prositi moral? Delavec je vreden svojega plačila; saj pač celo vsi vemo, da morajo biti pripravljeni vsako uro, ako jih kdo kliče....

Zdaj vam še omenim, iz česa da so dozdej duhovniki tako imenovano pokojnino ali penzijo dobivali? Cesar Jože II je bil mnogo mnihov iz kloštrov pregnal, in premoženje pobral, ki se je v eno kaso djalo, kar se veli „religionsfond“; iz istega zaloga so dobivali že stari oslavljeni in bolni duhovniki, in tudi na istih farah, kjer so bili prepičeli dohodki, se njim je iz istega zaloga nekoliko zboljšalo; pa že tudi tega vsi več ne dobivajo. Kakšno pokojnino pa dobivajo duhovniki? Župnik ali fajmošter, ki skor 50 lét duhovsko službo opravlja, dobi komaj toliko penzija (ali pa še ne), kakor berič, ki je skor 40 lét zvesto opravljal cesarsko službo. Žendarm, ako je 20 lét zvesto služil, dobi trikrat toliko, kakor kak star fajmošter. Pa če bi že pri tem ostalo, naj bi že bilo; ali kaj da denarji, imenovani „religionsfond“, so nekoliko pošli, in se že zelo za druge deželne stroške porabili; iz česa bodo pa zdaj duhovniki plačo in penzijo dobivali? Če kak oča ali kdo drugi gospodarstvo komu izroči, si večidel kak vžitek izgovori; kaj takega tudi za duhovnike na versto gre, da fajmošter, ki bi na novo faro prevzel in če bi kakih 600 gl. čistih dohodkov imel, bi moral, kar bi bilo več od 400 gl., svojemu spredniku dajati, in tako rekoč duhovnik duhovnika rediti.

In kaj še več? Černo na belem celo je (želja in nasvet judovskih časnikov), ali bode resnica ali ne? da bi se imela vsa semenišča in posestva, ki cerkvi in duhovnikom spadajo, poprodati, in iz tega bi se imel potem duhovnikom zaslužek odrajtovati. Zdaj je vprašanje, kako dolgo bi to terpelo? Vsak prosti človek lahko sodi, da dokler bode kaj istih denarjev; kaj bode pa potem, če jih kdaj utegne zmanjkati? Reklo se bode: kmet, ako hočeš duhovnika imeti, si ga pa redi. Ni se tedaj čuditi, da znamo ob kratkem ob duhovstvo priti; kdor še kakih 20 ali 30 lét doživi, bode morebiti zadovoljen, če bode tam, kjer sta zdaj po dva ali po trije duhovniki, če bode le enega našel.

Zdaj še pa nekaj, kar zadene druge svetne gospode in cesarske služabnike. Slišali ste, da za duhovnike je odločeno 500.000; koliko je pa za druge cesarske služabnike odločeno? Za vradnike in sploh za cesarske

služabnike je odločeno pa na pet milijonov goldinarjev; tedaj znesek, ki je za duhovnike odločen, še ni deseti del proti unemu, ki je za druge svetne gospode ali cesarske služabnike odločen. Zraven tega se tudi ne bode gledalo, da bi le nekteri vradniki dobili, drugi pa nič ne; temuč kateri ima zdaj 1000 gl. zaslužka, bi še imel dobiti okoli 200 gl. več.

In kateri ima zdaj zaslužka 2000 gld., bi dobil še okoli 500 gl. več zraven, in tako dalje. Zraven tega pa ne bode potreba istim gospodom za imenovani zboljšek prositi; dobili bodo brez prošnje, ter se ne bode skoz perste gledalo, kakor duhovnikom, če je kateri potreben, ali pa ne.

Gospodje na Dunaji dobro vedó, da je potreba, da bi se zaslužek komu zboljšal, in to zarad dragote; pa če je dragota za druge gospode, tedaj je tudi za duhovnike.

Zakaj bi se v enaki meri ne delilo vsakemu po zaslužnju? in če se s tem deli, kar kmet in drugi pri dači ali štibri dolagajo, smejo to tudi zahtevati.

„Ne zamerite, da nisem boljše povedal. Saj veste, da zdaj ima kmet na polji obilno dela — ni časa ne brati — ne pisati.“ (Dobro, dobro, Berglez!)

Z Reke je pisal te dni oče Andr. B. svojemu sinu v Ljubljano novico, ki je vredna, da se razglasi. Pravi pa: 16. t. m. (aprila) so v Preluki pri Voloski vjeli velikansko zvér — morskega psa (pesce-cane), ki je 15 čevljev dolg, 12 čevljev širok in tehta 45 stotov (centov). Tacega še ne pomnijo. Bil sem pričujoč, ko so ga razparali, in našli so v njem kosove človeka, vojaškega mornarja, glavo, vse opersje z mesom, obe nogi s čevlji, srajco, plavo haljino (bluzo) in na robu (krogeljnu) 3 rede, častno znamenje mornarsko, pa ribo delfina, ki je gotovo tehtal 3 stote, in jagnječo kožo. Vse mesto vre skupaj ga gledat, ne vé se še, kaj bodo dalje z njim počeli. —

V Jeruzalemu. (Konec.) 22. sušca eden gospodov služi sv. mašo. Obišemo samostan sv. Saba, pregledamo vse kraje. Prav strah človeka obide, ko pregleduje v odljudnem skalovitem kraju velikansko delo, kjer se narava s človeškim trudom in umnostjo versti. Ko pridemo nazaj, zasedemo konje ter jezdimo proti Jeruzalemu, šlo je zopet čez hribe in doline, zadnjič ob strugi suhega potoka Cedrona. Hotli smo iti skozi Štefanove vrata v mesto, kakor smo ven šli, ali zarad turškega praznika so bile vse mestne vrata zaperte razun Jafovskih; morali smo tedaj precej daleč okoli mesta jezdit. Toda še skozi Jafovske vrata je težko šlo, le posamezne so nas notri spuščali.

23. sušca dopoldne ogledamo Omarjevo mošejo s prostorom nekdanjega tempelja,*), moral je vsak za to milost 5 frankov plačati zraven bakšisev. Dopoldne nas pride obiskat ter obiskanje povernit č. o. kustos iz „San-Salvatora“, čez malo časa potem tudi avstrijski konzul. Popoldne gremo v cerkev Božjega groba k večernicam. Patrijarh sam je vodil spreved ob štacijonih; dobil je vsak bukvice v dar, v katerih so molitve za procesijo. — Cvetno nedeljo 24. sušca smo bili vsi povabljeni k blagoslovu palm in oljk v cerkev božjega groba. Vsak dobi palmovo vejo iz roke patrijarha samega, in gremo trikrat okoli Božjega groba s procesijo. Čez dolgo časa še le se začne maša; vse opravilo je terpelo 4 ure. Popoldne se odpravimo v Betlehem.***) Nas 6 je šlo peš, eni na oslih, drugi na konjih. Po dosti lepem potu do dve uri hodá pridemo memo groba Rahele v Betlehem. Že na pol pota pri samostanu Elizejevem z male

*) Gl. „Popotvanje“ stran 100 in dalje.

**) Gl. „Popotvanje“ str. 115 itd.

visočine zagledamo Betlehem; veseli ga pozdravimo. Ko pridemo v mesto, obišemo frančiškane, in hitimo na kraj Kristusovega rojstva. O kako se človek razveseli, viditi tisti sv. kraj, ki je posvečen s tako veliko milostjo božjo, kraj, ktereга majhen otročiček s tolikim veseljem izgovarja! Že na večer gremo gledat „Pastirsko polje“, kjer se je bil angel pastirjem prikazal, ko jim je rojstvo Gospodovo oznanil. V Betlehemu je prav prijazno, le komarji so silno nadležni, sosebno mene so prav vidili, in me hudo opikali.

25. sušca mašujemo vsi na kraju, kjer so „Modri“ iz Jutra stali, ko so Kristusa molili. Altar rojstva je v lasti nezedinjenih grekov, tam se ne more maševati. Ravno opoldne smo vsi odmaševali, ker veliko časa smo zamudili, ko smo morali čakati greke in armene. Po kosilu gremo še enkrat v votlino, v sprevodu obišemo vse kraje. Obdarovani s pomarančami z drevesa sv. Hieronima, s cveticami, oljkinimi vejami, se ob 2 popoldne odpravimo proti sv. Janezu v pušavi.* Pot tje je silno slab, več jezdičev rajši peš gre, kakor da bi po taci skalah jezdili. Čez kake tri ure hoje pridemo memo „Filipovega studenca“ k sv. Janezu v pušavo, gremo v samostan očetov frančiškanov; tukaj je cerkev na tistem kraju, kjer je bil sv. Janez kerstnik rojen.

26. sušca zgodaj mašujem, potem se podamo jest in še dva druga uro daleč na tisti kraj, kjer je sv. Janez v mladosti živel. To je votlina v skalovji, pred votlino bister studenec; v votlino se pride po stopnicah; dvoje vrata ima, ene so bile odperte, in se pride le čez skale plezaje notri; druge zaperte nam je za bakšiš odperl. V tej votlini se tudi lahko mašuje, ker je nekak altar, le priprava se mora seboj prinesiti. Nazaj gredé obiščemo grob sv. Elizabete. Ko pridemo nazaj, srečamo ravno druge tovarše, ki so bili namenjeni obiskati kraj Marijinega obiskanja. Ta kraj je kakih 10 minut daleč od kraja Janezovega obiskanja. V cerkvi zapojemo „Magnifikat“. Od tod se podamo v vstav Ratisbonov. Ratisbon ima tukaj vstav sionskih hčer, kakor v Jeruzalemu. Ni še vse dodelano, ali kar je že dodelanega, kaže neutrudnega duha tega moža, ki se mora toliko boriti z arabi, eden in tisti kraj po dvakrat, trikrat plačati. Vstav ima velik vert, v sredi lepo kapelo Mater Božje, stanovašče za kakih 30 deklic, večje stanovanje se ravno zida. Ko vse ogledamo, se vsedemo na vertu pod široko smokvo, postrežejo nam s kavo, med tem pridejo deklice ter lepo pojo arabski, pa „Magnifikat“. Pravil nam je Ratisbon, se vé v šali, da je našel grob Golijatov, njegovo glavo, ki je imela čelo prebito. Našel je res več grobov, in ena glava je imela v čelu luknjo skozi katero je korenina rastla, in to, je Golijatova. Ta samostan je namreč ravno nad Terbinovsko dolino, kjer je bil David Golijata premagal. Podamo se še enkrat na kraj rojstva sv. Janeza ter zapojemo „Benediktus“. Na potu v Jeruzalem še ogledamo kraj, kjer je rastlo tisto drevo, iz ktereга so naredili križ našemu Gospodu. Na tem mestu je samostan nezedinjenih grekov. Opoldne ravno odkosimo, bili smo še v obednici, ko zvemo, da nam je patrijarh čast skazal in nas je prišel obiskat. Toliko bolj smo se zavzeli, ker ta čast poprejšnim karavanam še ni došla.

Razgled po svetu.

Vikš šlof Sokolski, ki je bil prestopil v katol. Cerkev, potlej pa nekako skrivnostno zginil, kakor piše Moskovski časnik, živi od l. 1861 v samostanu Petčerskem v Kievu, in po unem naznanilu bi bil Sokolski še katolišk. Časnik govori o njem z veliko spoštljivostjo

in pripoveduje, da so njega naprosili, da je v škofiji Chelmski 18 bogoslovcem zedinjene greške cerkve podelil mašniško posvečenje po jutrovnih obredih. Imenujejo ga greško-zedinjenega, po čemur se je zanašati, da se edinosti z Rimom ni odpovedal. — Pri vsem tem so v naznanilu nektare sumljive okolišine, n. pr., da je novoposvečencem priporočil za sv. mašo obredne bukve, ki so natisnjene v Kievu Petčerskem na Ruskem in v Rimu ne poterjene, pa da je pri sv. maši molil za sv. Očeta le kakor „sv. rimskega patrijarha“, ko vender sicer greški in latinski katoličani molijo zanj kakor „papeža in poglavarja vesoljne cerkve.“

V Lavih na Češkem je bil 7. t. m. keršen mladi jud Herman Ekstein, ki je prestopil v katol. Cerkev.

Izseljevanje Nemcev v Ameriko se silno množi. Nele vozovlaki na železnici to priča, ampak tudi izkazi poslednjega ljuškega štetja. Na Poznanskem se je zmanjšalo število Nemcev v primeri s Poljaki.

Izseljevanje iz Pomoranskega, Braniborskega, Poznanskega itd. je silo veliko, kakor v novo piše „Čeh“. Kmetovskega ljudstva po nekterih krajih že tako primanjkuje, da je obdelovanje polja v nevarnosti. Vzrok tega izseljevanja je pred vsem v nezmerni terdobi pruske vojne dolžnosti, v vedni nevarnosti nove vojske, in pa v postavski razmeri, ktera meščanom stan zljajšuje, ljudem po deželi pa obtežuje. Od veliko lét plačuje zunanje ljudstvo še enkrat tolik davek, kakor meščanstvo. To preobkladanje z davki zdaj žalosten sad rodi. — Kmečki delavci se obračajo v mesta, kjer si pri manjšem delu zamorejo več pridobiti, in gospodarji prodajajo posestva včas pod tri četertine prave cene in se izseljujejo iz zemlje, v kateri je vse z davki preobloženo in v kateri je življenje njih sinov v vedni nevarnosti. Zraven tega je kakor nadlega po občinah polno v vojski pokvečenih ljudi, ki niso za delo, ampak le za nadlego, da beračijo od kraja do kraja.

To bodi v poduk, pa tudi pod nos našim prusoljubom, katerim je le to dobro, kar je na Nemškem. Velika nemčurija zidana na polomljenih kostéh ubozih pokvečencev — in pa nič! Kje je „humanizem?“ — Bizmark gleda kakor jastrob na Francosko, ki pravijo, da se okovarja, in že se je menda zagrozil, kako da pošlje francoski vladi žugajočo noto, ako se bode dalje oboroževala. Napihnež blezo misli, da bode vsemu svetu zapovedoval, toda pri takem gospodarstvu ga bodo tudi Nemci kmali siti, ker pobijanja in vojsk ima svet hitro dosti. —

Rimsko. 14. aprila so sv. Oče sprejeli do 2500 svojih zvestih podložnikov iz predmestnih duhovnij sv. Janeza Lateranskega, sv. Boštjana, sv. Lorenca, sv. Neže, M. Dev. Karmelit. in sv. Marcelina, ki so prišli s svojimi duhovnimi pastirji. Brali so sv. Očetu pisma vdanosti in izročili jim darila. Dve belo oblečeni deklici ste darovale sv. Očeta pesmarijo „Dober pastir.“ To se je prav dobro podalo, ker bil je tisto nedeljo ravno evangelij od „dobrega Pastirja.“ Tudi sv. Oče so toraj od „dobrega pastirja“ vzeli priliko za svoj odgovor. — Prišli ste k meni v nedeljo „dobrega Pastirja“, so djali. Pastir sem, je rekel Kristus; to se pravi, pastir sem, ki svoje čede ne zapusti, če tudi volkovi pridejo; za svoje ovčice bom tudi življenje dal. Vsi katoličani so ovčice čede Kristusove. Jest, v svoji nadlogi, posnemam Gospoda, kolikor moje slabe moči premorejo. Po vsem svetu so sicer ovčice od te čede, tukaj pa je sedanji čas nevarnost velika, zato sem pri vas ostal v nevarnosti, kadar so prišli volkovi. Ven sicer ne hodim in toraj že delj časa nisem k Vam prišel. Vzrok tega je, ker prebitko bi mi bilo viditi ktereга svojih stražnikov na cesti stegnjenega, ubitega ležati; ali pa gledati, kako mašnike zdelujejo in zasramujejo. Ali če tudi jest k

*) Glej „Popotvanje“ str. 165 id.

Vam ne pridem, pa Vi pridete k meni, in jest vedno za Vas molim. Gospod je djal: Jest sem pot, resnica in življenje. Pokazal nam je pot, hodimo za njim po tej poti, ako bi nas tudi smert mučenikov čakala. Učil nas je resnico, deržimo se je, ker ona nas pelje po poti Gospodovi v večno življenje, to se pravi k Njemu, ki je življenje in ki nas čaka, ako hodimo Njegovo pot po Njegovi resnici. Vernite se v svoje poljedelske stanovanja, v svoje vinograde, spolnajte kakor kristjanje svoje dolžnosti in imeli boste tolažbo, da bo Vas Bog blagoslovil. Potem so jim podelili sv. blagoslov. Živo se je razlegala hvala iz ust pričajučih, vse je bilo navdušeno.

Avstrijski nadvojvoda Ljudovik Viktor se je v Rimu moško obnašal in ni šel v obiskanje k Viktor-Emanuelu v Kvirinal, kakor druge vladarske osebnosti. Tudi je laž, da bi bil on kako pismo od avstrijskega cesarja prinesel laškemu kralju, kar so bili liberalni listi raztrosili.

Češki konservativni veliki posestniki so zaradi neopravičenega izpušenja mnogih konservat. volivcev iz volilnega zapisnika itd. zoper volitev protestirali in niso volili. — Nasprotniki se toraj z zmago hvalisajo. — Zderžala sta se volitve cesar Franc-Jozef, cesar Ferdinand in kaci 36 družih. — Omenimo naj, kako srovo in neobtešano je Tagblatt svoje bravece nalagal, da je kardinal Švarcenberg vernikom ukazal moliti v ta namen, da bi Nemce iz dežele izpodili, pa neko kervoločno pesem po cerkvah peti, kakoršno so Žižkarji popevali! Za kakošne lisce mora pač Tagbl. občinstvo čislati, da bi mu tako gerdobno pošastnost verjelo?

Iz Ljubljane. Papeževa molitev in blagoslov nad dežele in nesramno divjanje ljublj. Tagbl. Kaj posebnega je, da k sv. Očetu v Vatikan v teh časih britkosti vse hiti; z domačimi in tujimi, z imenitnimi in priprostimi je Vatikan skoraj neprenehoma napolnovan. Svet pač čuti, kje je še resnica, kje občutek za pravico, kje luč, od kod je v prestrašnih zmešnjavah otenja pričakovati.

13. mal. travna je bilo pri Piju IX 400 tujcev iz raznih dežel. Odgovoril je razsvitljeni namestnik Kristusov na njih pismo verne vdanosti:

„Ker prosite mojega blagoslova za vse katoličane, ga bom prosil naj prvo za Portugalsko, ker njegovo prebivalstvo je dobro. Molimo prav posebno za to kraljestvo, ki se nahaja pod naj bolj divjim frajmavarskim trinoštvom. — Blagoslovim Španijo, ki nam je dala veliko svetnikov in ki že toliko let sredi med rogovilstvi biva. — Blagoslovim Francosko, ki ima toliko blazih prebivavcev, in molim, da naj ta narod v zlogi in edinosti naprédva. Molim, da naj neke presiljene stranke po eni in drugi plati za vselej zginejo. — Je stranka, ki se vpliva papeževega odveč boji, in ta stranka mora priti do spoznanja, da brez ponižnosti je ni pravične stranke. Je še druga stranka, tej poslednji nasprotna, in ki čisto pozablja postave usmiljenja. Brez usmiljenja ni moč biti v resnici katoliškemu. Svetujem prvi stranki ponižnost, drugi usmiljenje in vsem edinost, zlogo in mir, da se zamorejo skupaj vojskovati zoper nejeverstvo in brezbožnost.

Blagoslovim ubogo Italijo, ki ni svobodna. Ali kervni davek, ki se od nas zahteva, ni železje? — Molim za Nemčijo, ki se je je lotil zoperkatolišk, častiljen duh zasramovanja; naj se osereči in bode stanovita. Po vsih deržavah je dolžnost pokornim biti njemu, ki zapoveduje; pa je tudi potrebno resnico povedati. Molimo k Bogu, naj nemškim škofom podeli moč, briniti pravice Božje, Cerkve in družbinstva. Molimo za spreobrnjenje tistih nespametnežev, ki se „stare“ imenujejo, ker v Cerkev vpeljujejo stare, že overžene zmote.

Molimo za avstrijsko cesarstvo, ki je naših molitev tolikanj potrebno.

Molimo tudi za Belgijo, tako prijazno sv. Prestolu. Blagoslovim jo posebej in vošim, da bi ne spremenila, kar danes ima. Blagoslovim katoličane na Irskem, Poljskem, Holanškem in po vsi Evropi, katoličane v Ameriki in na Jutrovem, molim k Bogu, da bi jenjalo nesrečno razkolstvo v Carigradu. Priporočili so k sklepu edinost, da bi se v Božji vojski bojevali z vero in pravico.

Na te postavne, modre, v resnici ljubeznjive besede prečastitjivega namestnika Kristusovega pa se je zagnal ljubljanski Tagblatt kakor razdražena zver, je vse poštepal in pomandral, vse prekléstil, pregrizel, prejedel in razzvečil prav po blatovski šegi in s satansko jezo. Ne ena besedic sv. Očeta ni našla prizanesenja, ne ena ni bila lepo sojena; vse je spreverženo, vsemu ravno nasprotni pomen podbersnjen. Kdor je bral spis „Vom Gefangenen im Vatikan“, je lahko prepričan, da se ni čuditi, zakaj ima ta list primek „od svinjske obrite glave.“

Memo pustivši obrekovanje, da je papež vse preklel, kar je storilo deržave velike in mnogočne, in toliko družih pošastnost, naj omenim le ene reči, ki priča, kako se laž sama sebe v usta grize.

Pravi, da vse to, kar papež hvali, je narode in deržave v materjelno revšino in duhovno zanemarjenost pripravilo. Precej potem pa sam priterdi, da od Lisabona do Carigrada ni veselega pogleda; in vender so ravno tam „blatovske doktrine“ gospodovale, gospodovalo je veri in deržavi sovražljivo mavtarstvo, liberalstvo, od „blatovcev“ opravičevano roparstvo in tolovajstvo, kar je ravno toliko prestolov prekucnilo, narodom neznanke davke naložilo, vero, čednost in vsaki nrvni red pa ugonobilo in še zmiraj nezmerno revšino širi po vsej Evropi, in če je v Prusijo prineslo nekaj desetkrat kervavo izžuljenih francoskih tolarjev in cekinov, jih niso toliko dobili pokvečeni, obsekani brezštevilni reveži, ampak veliko več je brez tega bogati pruski vodji in bogatuši, ki jih zdaj pošiljajo v ruske denarnice, kakor je Dan. že drugi pot omenila. Pa molčimo o nadaljnih ostudnostih tega v resnici umazanega lista, ki se vsakemu le še nekoliko čednemu človeku v dušo studi. Poslušajmo, kaj celo protestanski list piše o častitljivem govoru Pija IX.

„Reform“ pravi: „Papež je do velikega poslanstva iz vsih katoliških dežel svetá inel prav imeniten nagovor; izrekel je svoj blagoslov nad prijatle in sovražnike. Naj pomenljivše besede sv. Očeta so bile: „*Molimo tudi za avstrijsko cesarstvo, ki je naših molitev tolikanj potrebno.*“ Prav v resnici, Avstrija je potrebna molitve. V svojih nadlogah bi se bila že sama morala učiti moliti. Toda kako se zлага molitev z „darvinsko“, „vogtovsko“, „büchnersko aufklärung“, s „konfessionslozno politiko?“ (Gl. Ref. št. 16. 1872.)

Naj bere pa kdo „golijatovsko“ ošabnost v Tagbl. in nehoté bode priterdil: Taki protestant, kakor piše v Reformi, nam je stokrat poštenejši, kakor pa marsikteri blatovski prezanikarni iškarjoti, katerih mnogi so zapisani v katoliških kerstnih bukvah, pa so sovražljivši svoji materi — Cerkvi, kakor judje in turki. Koliko hudega so ti sovražni škorpjoni že storili svojemu lastnemu narodu in svoji lastni veri! Spolnujejo se v resnici besede sv. Duha: „Superbi inique agebant usquequaque.“ (Ps. 118.)

Bratovščina presv. Rešnjega Telesa je letošnje darila za ubožne cerkve že izgotovila; vendar bode razstava zavolj raznih ovér še le v sredi prihodnjega mesca, in sicer od 12. do 22. maja. Ker se bodo darila potem precej razposlale, naj se tisti prečast. gospodje duhovni pastirji, ki mislijo za svoje farne cerkve kaj podpore

prositi, kmalu obračajo do vodja bratovšine preč. gosp. kanonika dr. Pavkerja. Zlasti naj se oglasio tisti, ki potrebujejo kaj cerkvene bele robe, alb, cingulov, humeralov, korporalov, pal, purifikatorjev, rutic pri „Lavabo“, koretljiv velumov za litanije, obhajilnih burz, oltarnih blazinic po raznosti barv.

Iz Štajerskega. (*Žalosten nasledek oskrnjevanja praznikov*) se nam poroča iz Ribnice. K. iz Vozenice, ki je po navadi vsako nedeljo in praznik na lov hodil, gre tudi v nedeljo 14. t. mesca namesto v cerkev na lov v družbi z notarjem iz M. in s svojim pisarjem. Lovec K. čepi za germom, in pisar, ki vidi od daleč za germom nekaj se gibati in misli, da je zvér, vstrelji in zadene lovca v persi. Smertno ranjeni je doma drugi dan umerl. (Sl. Gosp.)

Iz Breške okrajine se piše v „Kärnt. Blatt“, da ondotni katoliški duhovni ne bodo prosili za znani, duhovnom od vlade odmenjeni zboljššek. Misliti je, da to je na Koroškem sploh veljavna misel. Razun tega namreč, da pot in pogoje niso prave za zboljšanje, bi se moralo pred vsim to ustanoviti, koliko mora vsak župnik ali kaplan imeti, da bo spodobno in stanu primérno izhajal. Sej tudi pri zboljševanju pri vradnikih, vojaki, žandarjih, profesorjih, šolnikih... se je tako godilo; zakaj bi se delal izloček pri katol. dušnih pastirjih? Kadar je plača določena, mora vsak svoje prihodke izkazati, ti morajo biti vradno „adjustirani“ in potem se mora čisti lokalni prihodek povzdigniti do ustanovljene mere. Pri tem djanji morajo državne s cerkvenimi oblastmi v edinosti delati. in ravno tako tudi pri iskanji virov in pomočkov za zboljšanje. To je edino prava pot, in če se tako kaj doseže, bodo duhovni hvaležno sprejeli. Z nekterimi goldinarji pa le za trenutek, kateri bi še dušnim pastirjem pri njih duhovnem delu roke vezali, gospodje niso zadovoljni. S tim pa nikakor ni rečeno, da zboljška ne želé; ravno nasproti so terdo odmenjeni, tega prašanja, ki je tako živo rešenja potrebno, ne več iz oči pustiti.

Kolikor koli smo slišali in gospode poznamo, je tudi po Kranjskem vse sploh enaka misel.

Iz Koroškega je več katoliško-politiških družb poslalo prošnje do svitl. cesarja, da naj se zopet prične lansko jesen pretergano pomirovanje s Čehi.

Iz Prage. Slavnemu kat.-politiškemu društvu v Ljubljani. — Da se je slavna katoliško-politiška družba o deželnih volitvah na Českem spomnila konservativnega vélikega posestva in pa boritve njegove, ter mu je poslala prijazne besede svojega sočutja, to je vesel dokaz, da se vzajemnost konservativne reči v vsih kraljestvih in dezelah zmiraj obširniše spoznava in si veljavo pridobiva.

Da se ta vzajemnost razodeva tudi v vzajemnem djanji, to je potrebno k zmagovitim nasledkom, to je naša želja in naše prizadevanje.

In s tim vošilom iz serca odgovarjamo na prijazni dopis slavnega katoliškega društva s prošnjo, da prav prijazno sprejmite nasproti našo naj gorkejšo zahvalo, sprejmite pa tudi zagotovljenje, da v brambi naših svetinj, za katere se borimo, hočemo ostati nepretresljivi, naj že pri volitvah zmagamo, ali pa nas zedinjena pehanja sovražljivih življenj odpahnejo.

Za konservativni volitveni odsék vélikih posestnikov na Českem.

V Pragi, 20. aprila 1872.

Miroslav J. gr. Klam-Martinic l. r.

Poterjenje prejetih darov.

Z velikim veseljem sem véčeraj na pošti prejel 50 gold. za svoje reveže in bolnike. Bog plačaj dobrotni-

kom in tudi Tebi, ki se trudiš. — Šel sem danes obhajati v nar daljno vas, ki je ob vojaški meji, v Lešče, tam so naj véči reveži. Šel sem od hiše do hiše in dal po 1 gld. — Solze veselja in hvaležnosti so se revežem udirale, ko sem jim priporočal moliti za dobrotnike. — Poklical bom tudi iz družih vasi reveže ali pa tudi sam jim nesel in tako v kratkem razdelil poslani denar.

V Suhoru, 16. apr. 1872. M. Tomec, fajm.

Iz Trebelnega, 21. aprila 1872. Prav priserčna zahvala za poslanih 30 gld.... Naj se spolnujejo besede psl. 40: „Blagor mu, kdor se na ubožega in siromaka ozre; zakaj Gospod ga bo v hudih dnevih rešil; Gospod ga bo varoval in pri življenji ohranil, na zemlji ga bo srečnega storil, ne bo ga volji njegovih sovražnikov prepustil. Gospod mu bo pomagal, ko bo bolan ležal, in še celo njegovo posteljo mu bo v njegovi bolezní prestiljal.“

Teh 30 in še drugih 63 gl. iz neke zapuščine bom po posvetovanji z očetom siromaštva še ta teden razdelil. Še enkrat prav lepo zahvalo in priporočilo v daljno pomoč; zakaj moja fara res obilno pomanjkanje terpi zato, ker pretečeno leto ni bilo prav nič sadja; žita moramo pa vže tako v naj boljih letinah kupovati...

Janez Šuler, fajm.

Iz Senožeč, 22. apr. 1872. — S priserčno hvaležnostjo Vam poterjujem, da sem od velečast. dekanijskega vrada postonjskega prejel dvakrat po 20 gld. v razdelitev med uboge Senožečane, in sicer od denarja, ki ga je sl. vredništvo „Zg. Danice“ ljudomilo nabralo. Obdarovani so se tolikanj bolj veselili darú, kolikor manj so ga pričakovali. Bog plati! A ne zamerite, da se prederzmem, opiraje se na veliko revščino senožeških faranov, v novo Vas prosite, da mi, ako je mogoče, še kako trohico nabranih milodarov*) v razdelitev pošljete. Saj je v obče znano, da med vsemi notranjskimi kraji je senožeški naj siromašniši....

Ivan Zagorjan, farni oskerbnik.

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Fr. Pleško, duh. pom. v Starem tergu pri Ložu, gre za benefic. na Verhpolje v moravški fari.

V terzaški škofiji. Č. g. Urban Golmajer, župnik v Beršec-u, je dobil faro Kubed; č. g. Jože Flegar, duh. pom. v Sušnjevici, gre za duh. pom. v Žmin; č. g. Andrej Hrovat, duh. pom. v Žminu, gre za oskerbnika v sv. Ivanac; čast. g. Andrej Ščitar, subsid. v Pazu, gre za duh. pom. v Sušnjevico.

V lavantinski škofiji. Č. g. France Jančar pride za provizorja v Negovo; in č. g. Gregor Dupelnik za kaplana k sv. Marku pri Ptujem. Č. g. Vit Munda, duh. svetovalec in župnik v Negovi, je 19. t. m. umerl. R. I. P. Župnija sv. Daniela v Razboru je do 19. t. m. razpisana.

Dobrotni darovi.

Za stradajoče na Dolenskem in Notranjskem. Čast. gosp. M. Snoj, kurat v Maresgo v Istriji 10 gld. — Slavno „katol.-polit. društvo v Konjicah na Štajerskem 22 gl. — Preč. g. Fr. Šrol, župnik v Svičini na Štaj., 5 gl. — Dekanija Idrija 65 gl. 90 kr. — G. M. P. 5 gl. — Gospa Šupevka 20 gl. — P. n. g. kan. J. Volc 2 gl. (za pogorelce na Uncu).

Za sv. Očeta. „Bog reši že skoraj sv. Cerkev in njenega vidnega Poglavarja!“ 10 gl. — Iz Loma od sv. Katarine neimenovan pol gld. st. den. v sr.

*) Berž ko Bog kaj dá, se bo zgodilo.